

Andreea DUMITRU

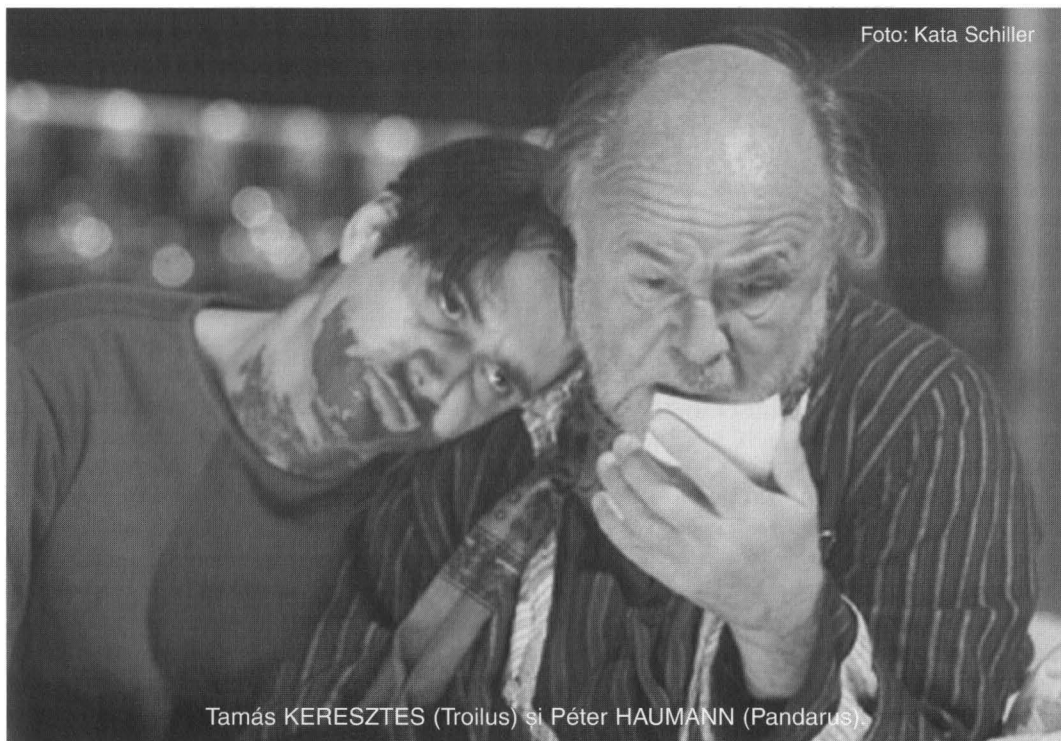
Shakespeare via Céline

Cu avantajul unei priviri binișor distanțate în timp, îmi iau libertatea de a așeza coperta finală a **Festivalului Shakespeare** în topul unei primăveri teatrale de-a dreptul baroce după atâtea stagioni secetoase. Grație acestui eveniment organizat inteligent, deși nu scutit de accidente, cu o echipă extinsă (în mod necesar) și cât mai puțin rabat la exigență, **Troilus și Cresida** de la Teatrul „Katona József” din Budapesta a putut fi văzut la București destul de repede, dacă mă gândesc că succesul pe care l-au făcut Silviu Purcărete și Helmut Stürmer în noiembrie anul trecut (când au lucrat pentru prima dată pe o scenă, se pare, nu ușor de cucerit) tocmai a fost confirmat de cele două premii (pentru decor și costume) obținute la Festivalul Național de la Pécs.

La Teatrul „Bulandra”, **Troilus și Cresida** a fost ovaționat de un public extaziat, dar nu puțini fani Purcărete au părut descumpăniți de acest spectacol, la prima vedere mai sobru și mai articulat pe text, cu tușe de maestru ceva mai discrete. Un Purcărete prudent, îmblânzit? Dimpotrivă, așa spune. Mizând totul, mai bine de jumătate din spectacol, pe cartea simetriilor și a efectelor temperate, regizorul își îngăduie să năruiască el însuși, printr-un *poignée* cât se poate de elegant, dar bine țintit, ceea ce pare doar o partidă amicală, un pic cam stupidă, între două cete de cheflii pântecoși. De altfel, întregul spectacol pare construit într-o cheie céliniană, căci, așa cum declara el însuși la conferința de presă, „cea mai teribilă dintre piesele lui Shakespeare” (în care „nu mai există speranță și repere, dar există toate spaimele noastre”) îi apare lui Purcărete ca un veritabil și actual joc de-a măcelul.

Războiul troian e localizat, cu concursul admirabil al scenografiei lui Helmut Stürmer, într-un vechi hotel, fastuos cândva, devenit peste noapte terenul de joacă al unor inși răzgâiați și lipsiți de maniere, cu nobila excepție a câtorva tineri care fie iubesc cu patimă (*Troilus, Ahile*), fie privesc totul cu superbă detașare (*Ulise*). Spectacolul împrumută parcă ceva din atmosfera retro, nostalgică și neliniștitoare, a filmelor cu trupe încartiruite în castele evacuate peste noapte. Granița dintre adversari e reprezentată printr-un zid compact de lavoare, iar metafora, concretă în tot derizoriul ei, e atât de generoasă, încât lasă fiecărui spectator plăcerea propriei interpretări. E, în același timp, și un mod arbitrar (ca însăși ideea de graniță) de a delimita două tabere croite după același tipar (uniformele cazone fiind aproape identice, cu deosebiri doar de detaliu). În acest vast spălător, în care militarii arborează un aer războinic în ținute sumare (fără a fi conștienți de ridicolul situației lor), se fac și se desfac destine, iubiri, se decide soarta unui război întreținut parcă în virtutea inerției, doar ca antrenament lejer. Marii eroi nu mai sunt în formă demult (*Menelau* are burtă, *Nestor* a intrat parcă la apă, *Ajax* sforăie pe te miri unde). De altfel, cu prilejul ciocnirii taberelor, inevitabila recuzită a spitalelelor de campanie se amestecă cu echipamentul sportiv (armele de luptă par crose, luptătorii par jucători de hochei). Totul se derulează predominant în registrul nocturn, într-o atmosferă hipnotică și înșelătoare, tulburată din când în când de țipătul unui cocoș, iar în cele din urmă,

Foto: Kata Schiller

Tamás KERESZTES (Troilus) și Péter HAUMANN (Pandarus).

de concertul asurzitor, dar parcă nu de tot lugubru, al trompetelor care dau tonul luptei finale.

Și Purcărete ne rezervă încă multe surprize. Lectura sa glisează abil pe deasupra romanului neterminat și dezolant al iubirii dintre Troilus și Cresida, fără a fi exclusiv o cronică vitriolantă despre absurditatea războiului. Ceea ce justifică interesul său pentru această piesă atroce și dificilă e, mai mult ca orice, potențialul pacificator pe care îl descoperă în întâlnirea unor personaje cu traiectorii perfect paralele în piesa lui Shakespeare, *Pandarus* și *Thersit*. Cu toate derapajale subtile care vor să prelungească jocul în moarte, tragedia nu pare coaptă decât odată cu crima sinistrului Thersit (o dublă licență regizorală: *Patrocle*, victima sa, e un adolescent aproape copil). Construcția simetrică, aparent atât de solidă, e fracturată sublim, printr-o ingenioasă ruptură de decor, grație scenei turnante. Din robinete țâșnește sânge acum, iar Thersit apare cu mătura lui pentru a șterge urmele acestui măcel, dar și pentru a-i aplica dublului său solar, Pandarus, un binefăcător și energic masaj!

Troilus și *Cresida* va rămâne mult timp arhivat în memoria spectatorilor bucureșteni (inclusiv prin sonoritățile stranii inventate de Vasile Șirli). E un exemplu admirabil de operă împlinită, în ciuda unei distribuții evident imperfecte, din care se detașează neîndoielnic: Zoltán Bezerédi, un *Thersit* sulfuros, respingător; Péter Haumann, codoșul *Pandarus*, un bonom genuin cu aere de aristocrat; Tamás Keresztes, un *Troilus* vulnerabil și ardent, deși nevoit să-și consume credința pentru o Cresidă cam fadă; Ervin Nagy, un *Ahile* impozant, languros și patern; Károly Hajduk, perfidul *Ulise* devenit, din plictiseală, regizorul unei formidabile erori.